

A Kamara tevékenysége – mint már említettem – eddig az intézményi érdekvédelem és érdekképviselet országos, illetve megyei szintjén nem jutott túl egyelőre, így érdek-összeütközés a munkavállalói oldallal nem merülhet föl. Elméletben felmerülhet az érdek-összeütközés, nyilvánvalóan egyeztetési eljárással lesz feloldható, hiszen csak a konszenzus megteremtése vezethet előre, figyelembe véve a szakma egységes fellépésére irányuló közös érdeket.

6. *A jelenlegi 150-es létszámát meddig kívánja bővíteni ahhoz a KIK, hogy reprezentatív képviselet helyzetében érezze magát?*

A KIK a tagok szándéka szerint az intézményi képviselet témáiban a képviseletre felhatalmazással

bír. A Kamara tagjainak számát azoknak az intézményeknek száma határozza meg, amelyek maguk is tenni akarnak valamit érdekeik védelmében.

7. *Milyen jogosítványokat akar adni a tagozatainak?*

A Kamara tagjai a jogaikat tagozati üléseken, illetve közgyűlésen is gyakorolhatják, így a tagozatok jogkörét csak a közgyűlési hatáskör és a többi tagozat joga korlátozhatja.

A Kamara idézett ideiglenes jogszabályát az 1991. áprilisi közgyűlésen elfogadott alapszabály váltotta fel.

Zalainé Kovács Éva
(Könyvtári és Informatikai Kamara)

Szimuláljunk önkormányzatot? Gondolattársítás Futala Tibor írásához

A polgári demokráciában a szabad szerveződés és társulásépítés a kisebb-nagyobb csoportok érdekérvényesítésének optimális mozgásteret kínál. Minél polgárabb demokráciát választunk példának, annál eredményesebbnek látszik a szabad szerveződés a nagyobb, akár társadalmi jelentőségű célok szempontjából is. A szakirodalmat használó könyvtáros vigyázó szemét azokra a polgári demokráciákra veti példa után kutatva, amelyekben a civil szervezetek imponáló befolyásra tettek szert magának az állami szerepkörnek a különféle szegmenseiben is. E civil szervezetek között találja a könyvtári egyesületeket és szövetségeket, amelyek mindent megtesznek, amit kell a koordinált működéshez és a jó közérzethez. Tagjaik egyének és intézmények, céljuk általában a könyvtárban megtestesült sajátos társadalmi igények és szükségletek programmá fejlesztése és érvényesülésének előmozdítása a pénzelosztó és döntéshozó fórumokon. Voltaképpen megmondják a kormányzati szerveknek, hogyan kell irányítani szakszerűen.

Emlékezetünkben kell azonban tartani, hogy a civil szervezetek önkormányzati funkciói és az ezekhez való kondíciók egy alkotmányjogilag stabil alapon zajló politika, történeti folyamat eredményeként fejlődtek olyanná, amilyenné; feltűnő rokonságot mutatván más szakmai szervezetekkel és tömörülésekkel, szabad társulásokkal, vagy kamaraszerű érdekérvényesítési formákkal. Ezek is valamennyien programjukba illesztik tagjaik szakmai-társadalmi biztonságát, intellektuális fejlődését, a mesterségbeli összetartozástudat erősítését és egyéb közérzetjavító törekvéseket. Így a könyvtárosok is a saját szervezeteiket olyan környezeti – mondhatni: szociálklímátikusan kedvező – viszonyok között hozták létre, amelyek az önkormányzó társadalom eszménye felé teljes egészében nyitottak.

A polgári demokráciának vannak azonban alacsonyabb fokozati típusai is – már ami a polgári önszerveződés jellemzővé válását illeti. Nem kell túl messzire menni példáért, csak Görögorszáig, de a Mediterráneumban nyugatabbra sem vált uralkodóvá az angolszász modell. Azt jelenti ez, hogy a választásokkal változó hatalmi csoportok még a viszonylag kisebb – úgy értem, hogy politikailag kevésbé kényes – ügyekben is szívesebben támaszkodnak intézményekre, mint szabad társulásokra, a változások közepette az intézményekben – az egyháztól a történelmi múltú alapítványokon át a gyűjteményi intézményekig – látják a folytonosság garanciáját. A civil szervezetek ezekben az országokban feltűnően intézményhez kötöttek, kivéve természetesen a különféle kulturális, sport- és hobbiügyleteket.

Fontos, hogy ezek a megállapítások, ha mégoly futóban is, de szem elé vetődjenek, mielőtt egyértelműen kinyilvánítanám, hogy őszinte híve vagyok egy önkormányzati szellemű, a társadalommal együtt fejlődő önkormányzó könyvtárosságnak. A könyvtárosság viselkedésének azonban ajánlatos összhangban maradnia a környezetével, hogy lépésről lépésre kialakulhassa a korszerűsödéshez szükséges eszközöket és elhatározásokat. A könyvtár minden fő típusában függő intézmény, egyedüli kivételt a lakóhelyi könyvtárak csoportja képez, mint tudjuk, örökös veszélyben, hogy ilyen-olyan integráció vagy a GAMESZ függőségébe kerül.

Az önkormányzó könyvtár és a szakirodalmi ellátás ügye ezért nem egyesületi deklaráció kérdése, hanem alku tárgya. Alku befelé és kifelé. Alku egymással, eszemecserék, kötött és kötetlen diskurzusok, minél kevesebb görccsel, minél több humorral. No ja! Alku másokkal, akár ellenérdekekkel is, hogy bizonyos részletekben együtt lehessen föllépni. Így és ennyiben érdekes az a kulturális

kamara, melyről a kezdettől tudni lehetett, hogy befolyása lesz a kulturális politika mozgására, mégis csak kevesen figyeltünk fel rá.

Azok a helyzetértékelések, amelyek 1989–90-ben megjelentek a hazai szaksajtóban, nem hathattak az újdonság erejével, mert tovább ragozták a megelőző húsz évnek a helyzetre vonatkozó tényeit, és a jövőre vonatkozó ötleteit reform módra váltva. Én a valóságtól való elrugaszkodást fedeztem fel abban, ahogy egész könyvtári részrendszerek elhullását racionalizálódásnak minősítették némely megállapítások, és azt is, hogy a könyvtárosegyesületet a politikai körülmények várható és látható bizonytalanságai közepette a mindenért felelős illetékes elvtárs szerepébe akarták-akarják helyezni. Ezért nem lettem boldog attól, hogy megkérték a Könyvtár-tudományi és Módszertani Központ kezét. Ráadásul ahogy megkérték, az is felért egy sivatagi lánykérés-sel.

Bizonyára ezért vannak most is bajaim a visszamenőleges helyzetértékeléssel. Idézem: "Kettős ügyünk válságjelenségeit a szaksajtó tulajdonképpen már a 80-as évek első harmadában... híven és sokoldalúan regisztrálta." Ebben az a közlés, hogy megjavult a sajtónk? Vagy romlott a könyvtárügy? Visszalapozgatva, a hetvenes évek szaksajtója is híven és sokoldalúan tükrözi a nekirugaszkodásokat és a hőköléseket. Természetesen regisztrálhatott volna a szaksajtó válságjelenségeket már a hetvenes években is, mert tele voltunk ilyenekkel, de nem regisztrált, mert nem volt ajánlatos válságról beszélni, sőt ajánlatos volt lojálisnak lenni. A nyolcvanas évek első harmada már a mához tartozik. Akkor már mindenhol, még a bőrünkön is érezhető volt az általános válság, a gazdasági is, a társadalmi is. A válság érzete felerősítette a korábbi suttogásokat, ha nem is sikolyokká, de legalább morgássá a közélet legkülön-

félebb szféráiban. Ennek az átható rezgése a pénztelenségéből, a gyenge képviselőből, a technikai lemaradottságból fakadó indulatok, amelyek szűkebb szakmánkban is keresték a célpontot. Hogyan juthatunk idáig? Ki tette ezt velünk? Hol van most a hatalom? Kinek van koncepciója? Ugyanaz kicsiben itt bent, mint odakint nagyban. Áradáskor a mellékvizek is mozgásba jönnek, de a pozíciójuk ettől még nem változik meg.

A kutya csóválása nem lévén lehetséges, farokként mit lehetett tenni? Mit lehet ma tenni önstucoláson kívül?

Biztatóbbnak látszott az előre látható bajokra tekintettel a Könyvtári és Informatikai Kamara megszervezése, hogy az alkudozások során frontvonalba került könyvtárigazgatókat fogjuk össze és szereljük fel információkkal, érvekkel. Mert még mindig több veszíteni, mint nyerni való van, és a harcát kinek-kinek külön is meg kell vívnia. Nem rossz az, ahogy a kamara és az egyesület révén lábra állt a könyvtárosság, a munkamegosztás pedig magától is kialakul, ha munka van.

Baj az, hogy a kétlábúság ellenére is a gyenge fél pozíciójában vagyunk, s mert így van, ma sem fogadok el jó szívvel más alkut, mint azt, hogy valamivel több pénzből jön ki valamivel racionálisabb munka. A mélyreható racionalizálódáshoz rengeteg elmaradt investíciót kellene pótolni a könyvtár és a szakirodalmi tájékoztatás emberi és infrastrukturális vonatkozásaiban egyaránt.

Koncepciók előtt kívánatos a párbeszéd. Nem helyes szakirodalmi elemekből elméletileg összebarkácsolni és koncepcióként feltálatni vágyálmokat. A minták arra valók, hogy eltérjünk tőlük.

Szente Ferenc
(Országos Széchényi Könyvtár)

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a **Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 1985–1990.** évfolyamainak egyes – még meglevő – számaint kérésükre térítésmentesen megküldjük, hogy hiányos évfolyamaikat kiegészíthessék.

Budapest, Pf. 1. 1428
A TMT szerkesztősége